

Trên cơ sở cách tiếp cận có hệ thống, báo cáo gia đã phân tích những định hướng then chốt trong chính sách đối ngoại của Nga trong năm 2018, xác định những mối đe dọa chính và cơ hội đối với nước Nga trên trường quốc tế. Các dữ báo cáo báo cáo này bao trùm các khu vực phương Tây, châu Á-Thái Bình Dương, Trung Đông và khu vực láng giềng lân cận.

MỞ ĐẦU

Chu kỳ mới trong chính sách đối ngoại của Nga

Nước Nga bước vào năm 2018 khi thế giới đang trải qua những biến đổi nghiêm trọng, với nhiều nhân tố đan xen: xung đột quốc tế, đối đầu nội bộ, thách thức công nghệ mới, các vấn đề kinh tế, sự mất cân bằng xã hội. Chúng ta đang ở trong thời kỳ trật tự thế giới đang biến đổi sâu sắc. Đối thủ của thời điểm hiện nay là hệ thống quan hệ quốc tế không có khả năng phân định rõ ràng ngay cả trước những tác động khủng hoảng và mức độ thiêu hụt. Sự kiện tại khu vực thường có âm hưởng không cân xứng. Quan hệ quốc tế ngày hôm nay có thể hình dung như dây điện trần hay khu rừng khô hạn. Bất kỳ một sự bất ổn hay hành động vô tình nào cũng đều có thể dẫn đến chớp giật hoặc cháy rừng. Rủi ro khủng hoảng được châm ngòi do hành động vô tình hoặc cố ý sẽ càng gia tăng trong năm 2018. Những điểm bất ổn trong quan hệ quốc tế đang mở ra cho nước Nga những cơ hội, những định hướng mới làm gia tăng các nguy cơ.

Chính sách đối ngoại của Nga đòi hỏi phải có tính thực dụng và thận trọng, cần phải vượt qua rất nhiều vấn đề gai góc, tồn đọng tại đa khả năng. Do tính chất mất cân bằng của quan hệ quốc tế, cơ hội chính cho nước Nga là năm lấy vai trò lực lượng xây dựng, có khả năng giải quyết xung đột, tham gia giải quyết các vấn đề toàn cầu và quốc tế. Lợi ích đối ngoại chính của Nga là tạo điều kiện thuận lợi tại đa trên trường quốc tế để phát triển đất nước, giảm bớt gánh nặng do xung đột với các bên tham gia bên ngoài, đảm bảo an ninh cao với mức chi phí tối ưu và hiệu quả.

Năm 2018 sẽ mở ra chu kỳ mới trong chính sách đối ngoại của Nga. Cuộc bầu cử tổng thống chắc chắn sẽ làm gia tăng các tranh luận về vai trò và vị trí của nước Nga trên thế giới, về các lợi ích đối ngoại, các biện pháp, công cụ và ưu tiên trong chính sách đối ngoại của nước này. Các đối tác và đối thủ quốc tế của Nga đang chờ đợi Nga có những thay đổi mới, quan niệm mới, cái nhìn mới về chính sách đối ngoại, cũng như xem xét lại kinh nghiệm đã có. Cuộc tranh luận xã hội và trong giới chuyên gia về các vấn đề đối ngoại năm 2018 là điều hữu ích và thậm chí cần thiết trong bối cảnh những thay đổi đang diễn ra trong tất cả các lĩnh vực của đời sống quốc tế.

Chu kỳ đối ngoại mới của Nga dù thế nào cũng sẽ có liên quan đến công cuộc đổi mới chính sách đối ngoại của các đối tác. Hai hội XIX của Đảng Cộng sản Trung Quốc đặt ra những nhiệm vụ mới để định hướng và phát triển đất nước. Năm 2018 cũng sẽ bắt đầu nhiệm kỳ 2 của ông Tập Cận Bình. Và về tổng thể, năm 2018 cũng sẽ là năm quyết định đối với Tổng thống Mỹ Donald Trump – ông sẽ phải thi hành được khả năng kiểm soát các mâu thuẫn trong nước và vượt qua cuộc đấu chính trị nội bộ gay go nhất. Bầu cử tại Pháp cho phép thí nghiệm các cách tiếp cận mới trong chính sách đối ngoại trong năm 2018. Tình hình quốc tế biến động. Châu Âu gia tăng cuộc tranh luận về vai trò của đoàn kết trong các công việc quốc tế. Bầu cử Nghị viện châu Âu diễn ra vào năm 2019.

Năm 2018, do cuộc bầu cử tổng thống, báo chí nước ngoài và các trung tâm nghiên cứu sẽ gia tăng chú ý đến Nga. Bầu cử ở Nga là cơ hội công bố cách tiếp cận của Nga đối với trật tự thế giới tương lai, định nghĩa những quan điểm chiến lược và ưu tiên cho 6 năm tới, giải thích rõ ràng về các đối tác quốc tế.

Nguy cơ và rủi ro đối ngoại

Năm 2018, những mối đe dọa và thách thức đến an ninh của Nga sẽ có thay đổi nhất định, song vấn đề cần chú ý là những tiến trình đang tiếp diễn trong xu hướng quốc tế những năm gần đây. Bộ máy những xu thế tiêu cực, đặt ra những hướng phát triển mới là mục đích không thể đạt được trong vòng một năm. Quan hệ ngoại giao với Mỹ và các đồng minh trong năm tới nhiều khả năng sẽ vẫn là trọng tâm chính trong việc tạo ra môi trường thuận lợi để nước Nga có thể tập trung vào các nhiệm vụ trong nước.

Trong năm 2018, Mĩ sẽ vẫn là nước tích cực nhất và có ảnh hưởng nhất trong việc gây sức ép lên nước Nga. Ưu tiên này kích động nhân tố Nga trong đấu tranh nội chính trong nội bộ, gia tăng kiểm soát Nga về quân sự-chính trị, luật lệ và các biện pháp trừng phạt. Quan hệ với phương Tây không chắc trở thành xung đột công khai. Tuy nhiên sức ép ngoại giao và các biện pháp trừng phạt lên nước Nga sẽ gia tăng. Washington sẽ nỗ lực có được chính sách thống nhất với các đồng minh về Nga trong chính trị, kinh tế, thông tin và các lĩnh vực khác. Sức ép hợp nhất của quốc tế lên nước Nga là thách thức rất lớn đối với an ninh và phát triển. Trong bối cảnh bầu cử, sức ép hợp tác tăng, âm mưu xóa nhòa tính chính thể của hệ thống chính trị Nga trong con mắt cộng đồng quốc tế cũng sẽ gia tăng. Chọn đồng tình trừng phạt suy thoái trong quan hệ Nga-phương Tây trong năm 2018 sẽ không đến gần ngay cả khi các nguyên nhân có ý chí chính trị.

Hệ quả gián tiếp của việc suy giảm quan hệ với Mĩ sẽ là thu hẹp khả năng hợp tác chung chung giữa hai quốc gia. Các đoàn và chính quyền không bị quốc tế. Ưu tiên của Nga, đề dọa từ phía lực lượng cấp tiến vẫn là ưu tiên. Với các hoạt động thể thao lớn trong năm 2018, rủi ro không bị sẽ tăng. Việc không bị quốc tế bị đánh bại tại Syria có thể đưa về Nga một số lượng lớn công dân Nga, cũng như công dân các nước Trung Á, đi theo từ chính Nhà nước Hồi giáo (IS). Hoạt động thông tin và tuyên truyền cho các phong trào cấp tiến, không bị bắt hợp pháp lan tràn tại các nước Bắc Caucasus, các phần tử cấp tiến thâm nhập từ các nước Trung Á cũng tăng lên. Chính quyền Hồi giáo cấp tiến sẽ nuôi dưỡng bất ổn ở Trung Đông.

Năm 2018 sẽ tích lũy các thách thức trong lĩnh vực số. Ở đây có thể xảy ra tình hình công cụ sẽ hợp tác quan trọng, đột nhập công cụ dữ liệu, tội phạm mạng. Vùng nguy cơ bao gồm hợp tác Vòng chung kiểm soát bóng đá thể thao và Thể thao hội mùa đông. Nếu không khởi động được đối thoại Nga-Mĩ về vấn đề kiểm soát số, nguy cơ khiêu khích từ lực lượng thể thao sẽ tăng lên. Chúng có thể đẩy Moskva và Washington vào một vòng bế tắc về mạng mẽ. Sẽ diễn ra đàm phán đàm phán Nga-Mĩ sẽ gia tăng trong lĩnh vực kiểm soát số theo nguyên tắc “độc lập trung lập”. Nếu không có được một quy định bản vâng thì sẽ diễn ra này sẽ có thể gây ra hậu quả vô cùng tiêu cực. Trong xung đột mạng với Nga, EU cũng có thể tham gia.

Rủi ro lớn cho nước Nga trong năm 2018 là bùng phát xung đột xung quanh chương trình hạt nhân-tên lửa của Triều Tiên. Ít song vẫn có khả năng xảy ra chiến dịch quân sự của Mĩ và đồng minh chống lại Triều Tiên. Khả năng lớn là việc quân sự hóa khu vực dưới cái cờ mẽ đe dọa Triều Tiên. Nga và an ninh quốc tế có thể chịu thiệt hại từ việc Mĩ dồn phương rút khỏi thỏa thuận hạt nhân với Iran. Nhìn chung đề tài hạt nhân trong năm 2018 sẽ thu hút sự chú ý cao độ của các lãnh đạo các cường quốc.

Nguy cơ không gian hậu Xôviết vẫn còn đó. Đây nguy cơ chính là phá bóng xung đột ở Donbass, mà lợi thế phía lợi công mà cả Moskva lẫn Kiev đều không kiểm soát hoàn toàn. Logic “con lợi” trong xung đột Karabakh vẫn duy trì rồi rồi bùng phát đối đầu giữa Yerevan và Baku. Cũng không thể lợi thế cho những không những chính trị thế giới trong các quốc gia Trung Á.

Là một trong những nước lớn nhất thế giới, Nga có thể hưởng chủ quyền quốc tế bình đẳng khí hậu toàn cầu như những nước khác, là lợi thế... Hợp tác quốc tế yếu ớt làm thế giới rồi rồi khí hậu đối với nước Nga trong dài hạn.

Tất cả những thách thức đó đang đứng trước những nhân tố tiêu cực thế giới – đó là tình trạng thế giới hậu khủng hoảng và công nghệ của Nga, nền kinh tế kém đa dạng, môi trường đầu tư, tham nhũng vẫn cao, thế giới phát triển thế giới. Chính sự thế giới hậu của nước Nga trên sân chơi đối ngoại, khiến Nga dễ bị thế giới thế giới thế giới ép kinh tế và tài chính thế giới các nước phát triển, thu hẹp dần đứng mình thế giới.

Những cơ hội cho chính sách đối ngoại

Một thế giới trong năm mới, nước Nga cũng đứng trước rất nhiều cơ hội, một trong số đó là thúc đẩy giới quyết các xung đột quốc tế. Moskva sẽ đóng vai trò quan trọng trong giới quyết vẫn thế giới nhân-tên lợi của Triều Tiên, có thể thúc đẩy duy trì nguyên trạng vẫn thế giới nhân Iran. Vai trò của Nga cũng có thể rõ nét trong bình ổn tình hình Libya. Cuối cùng, Nga là một trong những bên tham gia hàng đầu trong xung đột Syria. Chính quân đội Nga đã có đóng góp quyết định để đánh bại IS và các nhóm khủng bố khác ở Syria. Quan điểm của Nga trong các vấn đề này còn được thế giới thêm qua và trí tuệ viên thế giới thế giới Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc.

Tính dễ thế giới thế giới của Nga trước các mối đe dọa thế giới dần dần nhu cầu phải thiết lập quy định trong lĩnh vực này. Điều này đòi hỏi phải có sự hợp tác chặt chẽ với Mỹ, Trung Quốc và các bên có liên quan khác. Hợp tác trong lĩnh vực thế giới có thể trở thành nhân tố giới cũng thế giới trong quan hệ Nga-Mỹ và vấn đề an ninh thế giới, và có nghĩa là mở ra cơ hội để tháo gỡ một trong những vấn đề “có hại” nhất trong quan hệ song phương.

Bất chấp những rủi ro leo thang xung đột ở Donbass, năm 2018 vẫn có khả năng đột biến tích cực theo định hướng này. Cho dù hiện chế độ ở Donbass dù ở đâu thì Phái bộ gìn giữ hòa bình của Liên Hợp Quốc cũng có ý nghĩa biểu tượng đáng kể. Bản thân việc giải tán phái bộ đã tạo cơ hội để tái khởi động sự hợp tác giữa Nga và EU.

Cơ hội còn gồm có làm sâu sắc thêm hợp tác kinh tế và chính trị-quân sự toàn diện với Trung Quốc. Hai bên chế độ phải giải quyết vấn đề cân bằng giữa hợp tác kinh tế và chính trị. Tuy nhiên, tầm quan trọng của hợp tác đang tăng lên. Ở đây có thể phát triển sáng kiến thành lập các bộ phận của một hệ thống tài chính mới, bao gồm đồng của Nga và Trung Quốc cùng các nước liên quan khác trước nguy cơ quan hệ tài chính toàn cầu bị sụp đổ cho mục đích chính trị. Hợp tác chặt chẽ với Trung Quốc không loại trừ khả năng đối tác chiến lược ưu tiên của Nga với Ấn Độ, hợp tác với Nhật Bản, các nước Đông Nam Á và Đông Bắc Á.

Quan hệ với EU trong khuôn khổ quan điểm “hợp tác có lựa chọn” có cơ hội phát triển. Cho đến nay quan điểm này vẫn không được định hình.

Cơ hội còn là phát triển Liên minh kinh tế Á-Âu (EAEU), làm sâu sắc hơn nhịp Á-Âu, thành lập các khu vực thương mại tự do với các đối tác của Liên minh, triển khai các dự án trong khuôn khổ kết nối EAEU và dự án “Vành đai và Con đường”.

Điều kiện kinh tế phức tạp thúc đẩy Nga phải tìm kiếm những cơ hội mới nhằm đa dạng hóa xuất khẩu: mở rộng xuất khẩu thực phẩm, đa dạng hóa thị trường năng lượng, chính sách tích cực phát triển xuất khẩu dịch vụ giáo dục, tìm kiếm cơ hội mới trên thị trường thế giới.

NGA VÀ PHƯƠNG TÂY

EVAS